

UN TALLER DA ACTUALIDADE

- Unha experiencia para o proxecto lector -

Experiencia de innovación educativa para reforzar, a través das novas tecnoloxías, o hábito lector e informativo como actividade de aprendizaxe permanente. Realizada no IES de TEIS, na materia *de Lingua castelá e literatura*, durante o curso 2006-2007, para alumnos de ensino secundario.

Jorge Pedrosa Rúa

ÍNDICE

Xustificación.....	2
Obxectivos para os alumnos.....	4
Obxectivos para o profesor.....	6
Fundamentos pedagóxicos.....	7
A experiencia.....	11
Metodoloxía.....	12
Algúns <i>blogs</i> dos alumnos.....	22
<i>Web quest</i>	23
Temporalización, niveis e avaliación.....	24
Conclusións.....	25
Bibliografía.....	28

Pincha na imaxe para ver a animación

XUSTIFICACIÓN

Con 105 exemplares por cada 1000 habitantes, España é o país de Europa que menos periódicos consome. E o que preocupa máis, a idade dos lectores aumenta cada ano. Hoxe, pois, máis que nunca, hai que fomentar a necesidade da información se queremos pertencer á desigual sociedade do coñecemento. Imponse a urxencia de reintroducir os medios de comunicación dentro das aulas, *como unha eficaz escola de gran influencia social, cultural e persoal*¹, unha escola para a vida, quizás a verdadeira escola.

Dicimos reintroducir porque xa nos últimos 40 anos houbo numerosos intentos por instaurar o uso da prensa no aula. Polo menos desde os anos 70 véñense desenvolvendo, en toda Europa, experiencias que pretenden fomentar no alumno a reflexión crítica sobre as noticias da actualidade. En España será a partir de 1986, co programa prensa-escola do MEC, cando se proxecta potenciar o uso da prensa como un

- ❖ Só un 10% dos españois len o periódico habitualmente.
- ❖ Xa nos anos 70 intentábase introducir a prensa na aula.

¹ BALLESTA PAGÁN, Javier (1991): *A incorporación da prensa á escola*, Seco Olea, Madrid. Universidade de Murcia

recurso didáctico de especial importancia. Tal programa estendeuse a través da rede de centros, os movementos de renovación pedagóxica e distintos medios de comunicación.

Por outra banda, a aparición das novas tecnoloxías está producindo unha revolución imparabile en todos os ámbitos da sociedade. A educación, entón, non ía quedarse á marxe, senón todo o contrario: converteuse nun dos campos máis activos neste terreo. Os parámetros e paradigmas educativos, as formas de ensinar e aprender, os roles dos alumnos e profesores, os espazos e os modos de pensar... van sufrir grandes transformacións que apenas logramos albiscar. Pero, entre os perfís sobresaíntes do novo modelo emerxente, destaca a vella idea da educación para a vida, agora máis real que nunca, e o novo papel que han de desempeñar os profesores: o de guía-orientador da aprendizaxe autónoma. Todo iso, necesariamente, ten que ir acompañado dunha renovación curricular profunda que profile os novos obxectivos, contidos e criterios de avaliación.

Como di o informe Delors da UNESCO² sobre a educación: o alumno do século XXI debe *aprender a aprender, aprender a coñecer, aprender a facer e aprender a coñecer ao outro*. Seguindo estas orientacións, preséntase unha experiencia didáctica que pretende introducir a prensa na aula para intentar xerar no alumno o hábito de adquirir información sobre a realidade de modo *autónomo, permanente e personalizado*, como un modelo de aprendizaxe para a vida, para a súa vida.

- ❖ A introdución das novas tecnoloxías está producindo unha revolución imparabile no ensino.
- ❖ O alumno do século XXI debe *aprender a aprender, aprender a coñecer, aprender a facer e aprender a coñecer ao outro*.

² DELORS, Jacques: *A educación encerra un tesouro*, Informe á UNESCO da Comisión Internacional sobre a educación para o século XXI. Compendio. Santillana. Edicións UNESCO.

OBXECTIVOS PARA OS ALUMNOS

Lectura:

- Crearlles o hábito lector da prensa diaria.
- Crearlles a necesidade de estar permanente informado.
- Potenciar as destrezas da comprensión lectora.
- Concienciarlos de que a información e a aprendizaxe adquirese a través da lectura.

Espírito crítico

- Desenvolverlles o seu espírito crítico.
- Capacitarlles para aprender a discriminar as fontes de información.
- Capacitarlles para comprender como as fontes de información condicionan, segmentan e “enlatan” a realidade.
- Capacitarlles para ser conscientes da influencia social dos medios de comunicación.
- Capacitarlles para identificar manipulacións e sesgos informativos.
- Potenciar unha lectura intelixente, crítica, informativa e formativa, analítica e reflexiva.

Aprendizaxe das novas tecnoloxías

- Capacitarlles no uso das ferramentas de procura de información dixital.
- Introducilos, co uso das ferramentas dixitais, na sociedade do coñecemento e a aprendizaxe permanente e autónomo.

Expresión escrita

- Potenciar a súa capacidade de expresión escrita.
- Desenvolver a orde e a claridade, a precisión e o rigor na exposición de ideas.
- Mellorar a exposición das reflexións propias.
- Potenciar, por frecuentar o rexistro xornalístico, a variedade lingüística estándar ou común da lingua.

Educación para a vida

- Ampliarlles as coordenadas da súa realidade.
- Potenciar a reflexión e a análise para producir a súa propia opinión.
- Crearlles unha visión real, viva, dinámica e actualizada dos distintos currículos educativos.
- Potenciar a súa capacidade de información sobre aspectos fundamentais para o desenvolvemento cidadán, tales como: prestacións e servizos sociais, educación para o lecer, dereitos sociais, etc.
- Aprender a relativizar e actualizar tópicos, dogmatismos, prexuízos e esquematismos intelectuais, substituíndoos por contidos dinámicos en permanente revisión.
- Potenciar a reflexión sobre contidos transversais do currículo educativo como a paz, a educación en valores, os dereitos humanos...
- Crear cidadáns máis participativos, críticos e comprometidos cos problemas do mundo e do seu mundo.
- Formar ao alumno na comprensión do que sucede, do mundo e o espazo en que vive.
- Valorar a liberdade de expresión e a tolerancia. Concienciar ao alumno de que os medios de comunicación libres é un dos valores máis importantes dunha sociedade libre.

OBXECTIVOS PARA OS ALUMNOS

- Lectura
- Espírito crítico
- Novas tecnoloxías
- Expresión escrita
- Educación para a vida

- Desenvolver unha serie de hábitos e destrezas na observación da realidade: a curiosidade, a selección, a interpretación, a análise, a reflexión...
- Promover o desenvolvemento persoal do alumno.
- Integrar a *multiculturalidade* como principal factor da globalización e a cultura do século XXI.

OBXECTIVOS PARA O PROFESOR

- Concienciarse da importancia que ten a información na educación dos alumnos.
- Integrar as novas tecnoloxías como ferramentas que aportan novas estratexias educativas.
- Actualizar a información: os medios de comunicación como o borrador do libro de texto futuro.
- Cambio de rol do profesor: de xerarca da información a orientador informativo.
- Integrar o papel de guía e orientador que propulse a aprendizaxe permanente.
- Preparar aos alumnos para unha aprendizaxe autónoma, ensinándolle as ferramentas dixitais que fan posible xestionar a sociedade do coñecemento.
- Vincular contidos e sistema educativo coa vida diaria.
- Educar para a vida, educar en valores e integrar os temas transversais dun modo natural e eficiente.
- Integrar a multiculturalidade como elemento constante da globalización e a cultura do século XXI.

FUNDAMENTOS PEDAGÓXICOS

A nosa experiencia está baseada nunha pedagogía activa que implica o desenvolvemento dos procesos que o informe Delors (*op. cit.*) recomenda para a escola do século XXI.

Aprender a aprender:

Mediante a aprendizaxe das novas tecnoloxías, ensínaselle ao alumno as ferramentas necesarias para desenvolver unha aprendizaxe autónoma e permanente, eficaz, flexible e personalizada, que o vai acompañar ao longo da vida como un instrumento esencial de coñecemento. Buscadores de noticias, *blogs* e prensa dixitais, *news map*, personalización de contidos como os *rss* e as *alertas*... proverán ao alumno dunha capacidade informativa propia do século XXI.

Aprender a coñecer:

Fomentar a curiosidade, a selección, a reflexión, a valoración crítica de fontes e medios, descubrir as manipulacións, intencións e intereses, suscitar formulacións e cuestións, interrogarse, ampliar as coordenadas da súa realidade, a educación en valores, os temas transversais, a adecuación dos niveis de dificultade... son obxectivos que de modo latente e vivo despréndense do uso dos medios de comunicación no aula.

Aprender a facer:

Comprender, seleccionar, resumir, valorar e comentar noticias, así como aprender a manexar as ferramentas dixitais que as novas tecnoloxías aportan para producir un coñecemento personalizado é a consecuencia directa dunha experiencia deste tipo. O alumno aprende a facer resumos, reseñas, valoracións críticas, a mellorar a expresión escrita, a adecuar os rexistros lingüísticos... etc.

DESTREZAS DO ALUMNO DO SÉCULO XXI

- Aprender a aprender
- Aprender a coñecer
- Aprender a facer
- Aprender a coñecer ao outro.

A prender a coñecer ao outro :

Educar en valores e ser conscientes da multiculturalidade, as diferenzas no mundo, os distintos puntos de vista, os dereitos humanos, as comunidades de intereses, os conflitos e os acordos, a paz... son os acenos de identidade do comezo do século XXI. O alumno, mergullado neses valores, aprenderá a valorar a tolerancia e o respecto aos demais para poder vivir en liberdade. ¡ Qué mellor expresión da actualidade que os medios de comunicación para construír unha aprendizaxe en valores !

Flexibilidade

E todo iso cunha total *flexibilidade* en canto a ritmos, horarios e niveis de dificultade, fóra do espazo-tempo da aula. Adaptable a calquera escola, grupo e nivel, metodoloxía, materia e profesor, garantindo unha progresión individualizada.

As ferramentas dixitais permítennos realizar o traballo en calquera momento e lugar no que haxa un ordenador con conexión a Internet, ou que garante unha aprendizaxe *autónoma* e *permanente*. A rede está operativa as 24 horas do día, todos os días do ano. Esta aprendizaxe *autónoma* e *permanente* produce unha constante *actualización* científica, técnica e humanística, aberta a diferentes temas transversais e a educación en valores, tales como: a *manipulación da realidade, a publicidade, o espírito crítico, os dereitos humanos, o terceiro mundo...* Os medios de comunicación entran así nas aulas revisando tópicos e eliminando prexuízos e dogmatismos.

En canto aos fundamentos teóricos, a realización da experiencia configúrase fundamentándose nos seguintes principios pedagóxicos que, de modo esquemático, se presentan a continuación:

ESTILO DE APRENDIZAXE

- Flexible
- Voluntario
- Personalizado
- Autónomo
- Permanente
- Actualizado
- *Blended e-learning*

Do constructivismo

Nesta experiencia didáctica:

- O coñecemento é activamente construído polo suxeito, cunha actitude dialóxica consigo mesmo ou cos demais, e non recibido pasivamente desde o exterior.
- A aprendizaxe é de carácter funcional, isto é, apréndese por algo e para algo.
- Profundízase máis no coñecemento desde unha actividade socializadora.
- O alumno é o protagonista da súa propia aprendizaxe.

Do desenvolvemento de capacidades:

Nesta experiencia traballouse á adquisición de habilidades e destrezas que debe lograr o alumno para alcanzar os seus obxectivos. Xa que logo, fomentar a capacitación consiste en propiciar escenarios onde se desenvolva a práctica do “saber facer”.

Do interaprendizaxe:

Nesta experiencia os participantes, en moitas ocasións, buscaban o apoio no diálogo e a confrontación de ideas e experiencias, a crítica, a autocrítica e a autoavaliación fanse instrumentos de traballo permanente. Ademais, das ideas do interaprendizaxe recolleuse:

- A participación libre.
- A planificación funcional do traballo.
- A adecuación ao horario dispoñible dos participantes.
- A liberdade e autonomía.
- A cooperación e responsabilidade.
- O ambiente cordial e non intimidatorio.
- Os hábitos de participación, solidariedade, responsabilidade e iniciativa.

FUNDAMENTOS PEDAGÓXICOS

- Constructivismo
- Interaprendizaxe
- Autoaprendizaxe
- Desenvolvo de capacidades
- Blended e-learning

Novas tecnoloxías: modalidade *blended e-learning*

Esta experiencia combina o ensino *presencial* do sistema educativo oficial coa aprendizaxe *autónoma* e *permanente*, non presencial, que producen as novas tecnoloxías. O profesor pode revisar, corrixir, avaliar e ata escribir comentarios nos *blogs* dos alumnos dun xeito cómodo desde calquera ordenador con conexión a Internet e a calquera hora.

Alumnos asistindo a unha exposición sobre os medios de comunicación.

Pola súa banda, os alumnos realizan o traballo ao seu propio ritmo dun xeito autónomo e fóra do centro, favorecendo así a responsabilidade da súa *autoaprendizaxe*.

Os comentarios, posta en común de dificultades, motivación... desenvolveranse posteriormente, de forma *presencial*, na aula.

Alumnos na aula de ordenadores personalizando a súa páxina de *Google Noticias*.

A EXPERIENCIA

O proxecto era ambicioso. Tratábase de espertar no alumno a necesidade de estar informado como unha actividade *permanente*, *voluntaria* e *autónoma*, para captar unha realidade máis ampla e rica. E todo iso asimilado cunha mente *crítica* que lle axudase a discernir a *información* da *manipulación*, que o preparase para vivir coa *lucidez* e *autonomía* necesarias e que o introducise na sociedade do coñecemento e do lecer propios do século XXI.

Introducir a prensa tradicional, impresa, na aula presentaba moitos inconvenientes propios da rixidez das estruturas do ensino: os horarios fixos; a recepción e xestión da prensa nos centros que provoca a perda da actualidade da información; as materias como compartimentos estancos; a adaptabilidade á secuenciación da programación, etc.

A aprendizaxe, pois, debería ser *permanente*, *voluntario*, *autónomo* e *flexible*, é dicir, o alumno buscaría as fontes de información, ao longo de todo o curso, e con absoluta liberdade de horarios, dedicación, lugares, e niveis de dificultade.

A opción, entón, era recorrer ás *novas tecnoloxías* e seleccionar as *ferramentas dixitais* é adecuálas para producir con eficiencia ese tipo de aprendizaxe propia da sociedade do coñecemento que se avexiña.

METODOLOXÍA

Estructurouse a experiencia en 3 fases:

- ❖ *Reflexión sobre a necesidade da información.*
- ❖ *Aprendizaxe das ferramentas dixitais.*
- ❖ *A necesidade de expresión.*

1ª FASE:

REFLEXIÓN SOBRE A NECESIDADE DA INFORMACIÓN NA SOCIEDADE DO COÑECEMENTO.

Había que motivar ao alumno cara á lectura constante, sexa en pantalla ou en papel, como a principal fonte de información que posuímos. En efecto, desde unha *web* a un prospecto ou manual de instrucións, un mapa ou un gráfico, pasámonos a vida lendo e informándonos. Ademais, a información resulta imprescindible en a toma de decisións, no enriquecemento do lecer, na aprendizaxe, na comunicación social... Un espírito pobre está condenado a unha vida pobre.

Tratábase, pois, de non asociar *exclusivamente* a lectura á literatura para evitar os prexuízos dun escolar adolescente ante esa asociación, mostrándolles como coñecemos as cousas a través dela, e como, deste xeito, enriquecemos a nosa comunicación facéndoa máis *interesante, atractiva e divertida*.

Ao longo da experiencia producíranse moitas anécdotas nos alumnos que corroborarían este enfoque. Coa información local ou a personalizada, coa dos seus intereses e afeccións, comprobaron como no seu respectivo círculo social tiña moita aceptación as noticias sobre concertos, sobre grupos e tendencias, ou comentarios de noticias máis actualizados e persoais que os dos habituais telediaros ou os da prensa local... Ter información, entón, era un punto de atracción, de

DESENVOLVEMENTO EN TRES FASES:

- Necesidade de información.
- Aprendizaxe das ferramentas dixitais.
- Necesidade de expresión.

captación de interese por parte dos demais que foi moi motivador para eles.

O tratamento da información

Logo de introducilos na necesidade de estar permanentemente informados había que subliñar como enfrontarse a tal información. Desenvolvéronse cinco temas sobre os que debían realizar, voluntariamente, e como complemento das súas cualificacións, cinco *web quest*. Estas *web quest*, como se verá máis adiante, realizábanas no propio ordenador, a modo de formulario, e podíanas enviar ao profesor por correo electrónico ou imprimilas e entregalas na aula. A selección de temas foi a seguinte:

REFLEXIÓN SOBRE A INFORMACIÓN

- Acotación da realidade.
- Información fronte a opinión.
- Manipulación audiovisual.
- Estrutura e xéneros xornalísticos.
- O rexistro xornalístico.

Sobre a lectura intelixente e crítica da información:

▪ Información e acotación da realidade:

Breve introdución á inevitable selección de noticias como un proceso que xa, necesariamente, “enlata” a realidade. O alumno debe ser consciente desta interesada selección. (Ver actividades nas *Web quest* da experiencia).

▪ Información e opinión: a editorial e o artigo de opinión fronte á noticia. (Vid. *Web quest*).

▪ Información e manipulación audiovisual: impacto expresivo e emocional das imaxes. (Vid *web quest*).

Sobre a estrutura e xéneros xornalísticos:

- Os xéneros xornalísticos: noticia, editorial, crónica... (unidade didáctica de sobre a prensa escrita. Pincha neste enlace: [prensa escrita](#)).

Unidade didáctica sobre a prensa escrita.

Sobre o modelo de expresión escrita xornalística:

- **O rexistro xornalístico.** Variedade lingüística como referencia dunha expresión escrita estándar ou común, correcta, clara, precisa e concisa.

2ª FASE:

APRENDIZAXE DAS FERRAMENTAS DIXITAIS DE INFORMACIÓN.**A personalización da información. Dos “*mass media*” aos “*self media*”.*****Google Noticias vs. Yahoo noticias.***

Aínda que se poden utilizar calquera dos dous buscadores, nesta experiencia optouse por *Google noticias* (700 fontes de información) polo atractivo grafismo e a sinxeleza da súa configuración. Ás seccións da portada engadíanselle aquelas seccións *persoais* que respondían aos intereses dos alumnos. Así cada un podía individualizar a súa propia sección de noticias, con os temas elixidos por eles, e o buscador seleccionáballe un número de entradas configurable. Tal configuración é exportable a calquera ordenador mediante unha sinxela conta gratuita de *Google*.

Era satisfactorio comprobar como se sorprendían e motivaban ao aprender e descubrir datos e tendencias, das súas afeccións ou dos seus habituais temas de interese, que descoñecían. Enseguida compartíannos cos seus amigos e compañeiros producíndolles certo protagonismo social que redundaba nun maior interese por volver ás fontes de información.

Alertas de noticias .**PERSONALIZACIÓN
DAS NOTICIAS**

- Google noticias
Yahoo noticias.
- Buscadores de
noticias
- Alertas de noticias.
- RSS
- *News map* mundial
de noticias.

Dentro da personalización da información é de destacar as *alertas*. *Google* ofrecíanos a posibilidade de crear *alertas*, é dicir, avisos de noticias sobre un determinado tema que o buscador lles enviaba ao seu correo persoal. Tan sinxelo como indicar a información de interese e a dirección de correo electrónico particular.

Procura personalizada de noticias.

Buscaban as informacions do seu interese e non só ás que se ofrecían na portada de *Google noticias*. Configuraban dita portada para que aparecese o tema do seu interese e, coma se fose na web, o buscador devolvíalles aquelas novas e medios que o trataban.

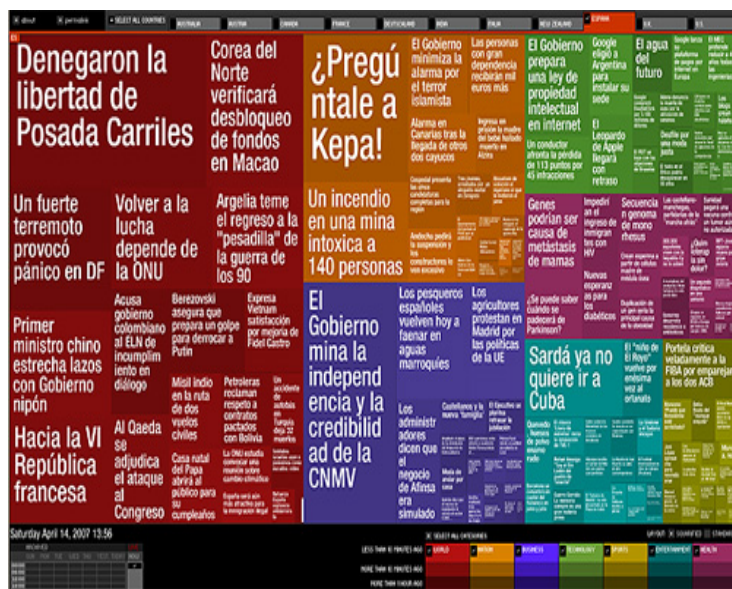
Constante actualización a través dos rss de noticias

Podían incorporar ao navegador os seus propios rss, é dicir, os contidos actualizados da fonte de información elixida (noticias do buscador, calquera web ou blog que tivera esa opción) e así ver os novos contidos incorporados a tales sitios sen ter que entrar neles.

Popularización das noticias:

News Map, Digg, Menéame...

Resultaba moi ilustrativo ver nun gráfico a realidade informativa, “enlatada”, ordenada por seccións e países. Sorprendíalles “ver”, dun xeito tan gráfico, que espazo ocupaba (segundo a importancia que se lle daba na prensa) cada noticia de internacional, nacional, economía, deportes... en España, Francia, Italia, India, Canadá, EE.UU... Era como saber de que se falaba en cada país, fronte ao que se falaba aquí. Un bo exercicio para “ver” a configuración de cada realidade, as semellanzas e diferenzas, a cultura global e a local, etc. (Vid. Exercicio *Web quest*).

News map: panorámica visual de como “enlatan” a realidade os medios de comunicación. A panorámica está ordenada por países e seccións. Canto máis grande é o tamaño das letras e as cores, máis presenza nos medios de comunicación. Aquí os alumnos “vían” o que máis se le en España e no mundo.

Buscadores de noticias:

Google noticias <http://news.google>.

Con Google Noticias os alumnos tiñan á súa disposición unha selección delas, en español, extraídas de 700 fontes de información de todo o mundo. Resultaba moi motivador para eles as referencias temporais de actualización das noticias do tipo “fai 14 minutos”, “fai 2 horas”... Ademais, o atractivo grafismo da páxina, así como a sinxeleza (en 3 clics) para personalizala con seccións de noticias sobre os gustos, afeccións e intereses dos alumnos converteu en buscador principal a Google Noticias.

Yahoo noticias <http://news.yahoo.com>

Máis completa que Google noticias e con seccións moi atractivas, como a de vídeos e gráficos de actualidade ou a de noticias insólitas que lles resultaban moi sorprendentes aos alumnos. É de destacar a incorporación da sección de axencias de prensa como *Reuters*, *France Press*, *Europa Press*... En cambio, a maior complexidade, a través do *meu Yahoo*, da configuración para a súa personalización de noticias segundo os propios intereses e afeccións dos alumnos, así como un grafismo menos atractivo, fixo que non se elixira *Yahoo Noticias* como buscador básico. De todos os xeitos, é moi interesante deterse nel para coñecerlo dentro dunha panorámica das ferramentas de información dixital.

Miramedios: <http://www.miramedios.com>

Aquí podían buscar noticias en todos os medios de comunicación (prensa, radio, televisión, revistas...) de España.

Kiosco: <http://www.kiosco.net>

Nesta breve panorámica das páxinas que ofrecen información organizada, non podía faltar esta exhaustiva colección de enlaces de prensa e medios, nacional e internacional, organizada por países, temas e xéneros informativos. Moi completa e interesante.

Información galega:**Páxinas.com:** <http://www.paxinas.com#>

Recente, interesante e didáctico buscador de noticias baseado nos principais medios de comunicación de Galicia (*O Faro de Vigo*, *O Progreso*, *O Correo Galego...*), así como de boletíns, webs e blogs galegos. Fundamental para achegarse á actualidade de Galicia.

Información local

Noticias locais (de Yahoo noticias):

<http://news.yahoo.com/locais>

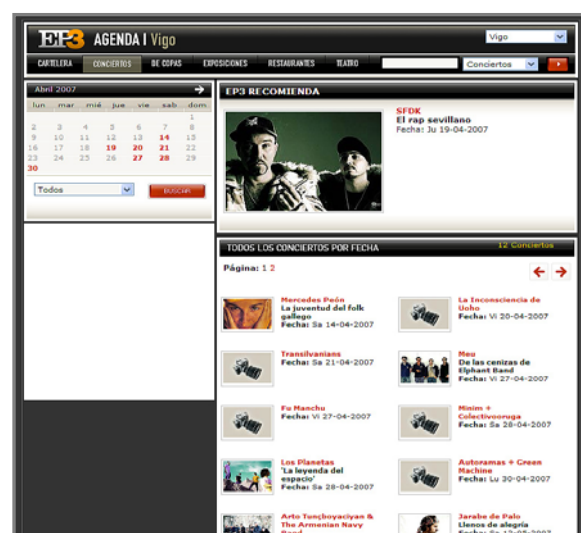
Coñecer un sitio ben organizado e moi completo da prensa local de España, cos seus correspondentes enlaces, é obrigado nunha breve panorámica sobre a información dixital.

EP3 (Axenda cultural local) <http://www.ep3.axenda>

Elixíuse **EP3** como revista dixital para cubrir a necesidade de información cultural local (neste caso, da cidade de Vigo) polo seu atractivo e xuvenil deseño, así como polo súa permanente e completa actualización, ademais de presentar unha exhaustiva información sobre os eventos culturais e de lecer de 55 cidades españolas. Desde aquí, o alumno, cunha breve ollada, pode informarse do *teatro* programado na súa cidade, da *carteleira* de cine, dos *concertos* e *exposicións*, *eventos* e *tendencias*, así como lugares de lecer recomendados como *restaurantes* e *pubs*. Todo iso ilustrado con imaxes, con fichas informativas e comentarios críticos.

Chamou moito a atención aos alumnos descubrir un medio informativo deste tipo, tan completo e diariamente actualizado, á vez que descubrían a desinformación que tiñan da vida cultural da súa cidade. Enseguida xurdían os comentarios entre eles dos concertos que ían vir; lían os comentarios das películas que ían ver e entraban nas fichas dos lugares de lecer que

frecuentaban o fin de semana. Descubrían, unha vez máis, que vivían na súa propia pecera local e social e prometían explorar a cidade cunha curiosidade que lle abría perspectivas e cambiáballe a rutina. Unha vez máis comprobaban o interese que despertaba a nova información local que aportaban ao seu círculo de amigos.

INFORMACIÓN

- Información internacional, nacional, autonómica e local.

3ª FASE:**A NECESIDADE DE EXPRESIÓN**

Como di J.A. Marina³, *debemos pasar dunha pedagogía da asimilación (pasiva) a outra da expresión e a creación. Formular os coñecementos é o modo supremo da aprendizaxe. Escribimos para darnos conta do que pensamos e sentimos.*

En efecto, sería unha experiencia incompleta, ou inacabada, se non se establecese unha relación dialóxica lectura-escritura. O xeito de formular, fixar, estruturar unha lectura crítica, un pensamento lúcido, unha opinión persoal... é mediante a expresión escrita. Non se podía completar o círculo da aprendizaxe doutro modo.

Tratábase, pois, nesta terceira fase, de que o alumno crease o seu *blog*, a modo de diario dixital, onde expresara a súa propia *selección* de noticias, as súas análises e resumos, os seus comentarios e opinións persoais.

Para a creación dos *blogs* persoais elixiuse, pola súa sinxeleza, entre moitos programas gratuitos, *Blogger*. En tres pasos constrúese

Formular os coñecementos é o modo supremo da aprendizaxe.

Escribimos para darnos conta do que pensamos e sentimos.

J. A. MARINA

³ J. A. Marina (2007): *A maxia de escribir*, Plaza y Janés, Barcelona.

unha bitácora personalizada, de aparencia profesional, que non consome máis de 10 minutos na súa construción.

A alta motivación que mostraban aqueles alumnos que non coñecían as ferramentas dixitais redundaba nun maior interese e un ánimo pouco habitual en comezar o traballo. O feito de que en tres sinxelos pasos visen, tanto eles como os seus amigos e familiares, o seu propio *blog*, co seu título e perfil, “colgado” da rede favorecía a produción de textos escritos, tarefa que adoita resultar pouco motivadora para a maioría deles.

Sería unha sorpresa, que non estaba prevista na experiencia, constatar como non escribían soamente no seu *blog*, senón que se *lían* e se *enviaban comentarios* uns aos outros, ao tempo que comprobaban que, agora, os seus temas de conversación e a súa información se *ampliaban*, tanto entre eles como no seu ámbito social de amigos e familiares.

A actividade semanal, de todos os xeitos, debía ser áxil. Non se podía cargar cunha tarefa diaria nin con demasiadas fontes de información, que non asegurase o compromiso de realizala. Optouse, pois, por un modelo simplificado de xestión da información: **Google Noticias** (fundamentalmente para as de ámbito internacional e nacional), **Páxinas.com** (para as de ámbito autonómico) e **EP3** (para cubrir a información cultural local e española). Había que deixalo como unha actividade voluntaria, motivadora e non pesada. O ritmo de adquisición da información, e o seu resumo e comentario no *blog*, debía ser individual, aínda que se fixou un promedio de dous **insercións semanais** de noticias (lectura-resumen-comentario) a elixir entre **internacional, sociedade, ciencia e cultura, nacional, autonómica, local e persoal (afeccións ou intereses)**. Todo iso como modelo de proposta, pois o volume e ritmo de traballo, insistimos, debía ser

voluntario e personalizado. Unha vez máis, constatábase a necesidade da modalidade do **blended e-learning** e da capacidade de motivación do profesor-orientador.

O formato da selección de noticia comentada debía ser, tamén, sinxelo e áxil. Así, optouse por consignar no *blog* únicamente:

- *O titular da noticia seleccionada*
- *O resumen*
- *A fonte e data*
- *O enlace á noticia completa.*
- *O comentario persoal.*

ALGÚNS BLOGS DOS ALUMNOS

La casita de Rubén

MARTES 20 DE MARZO DE 2007

Los diputados de todos los grupos, salvo el PP, se concentran contra la guerra de Irak. Los grupos participantes ultiman una proposición que condena la guerra "legal" e insta a impulsar una "ofensiva diplomática".

Diputados de todos los grupos parlamentarios, salvo el PP, se han concentrado este mediodía durante cinco minutos en la Puerta de los Leones del Congreso, donde gritaron 'No a la guerra'.

Comentario: Como no, el partido mas conservador del país, se niega a manifestarse en contra de la guerra. No contentos con ello se dignan a decir que esta manifestacion no es correcta.

Fuente: La Voz de Galicia.

Publicado por Rubén los 25:52

Archivo del blog

▼ 2007 (5)

▼ marzo (5)

Las monjas apoyan las virtudes de la cerveza

El inicio del desfilé ante costa de Rubén

Sevilla en Ecuador deja varios millones de dólares...

La UE mantiene abierto sus expedientes sobre las cas...

Consumo prohíbe los mecheros sin dispositivos de s...

Los diputados de todos los grupos, salvo el PP...

Datos personales

Rubén

Ver todo mi perfil

El blog de Rocío

Pensamientos, reflexiones, noticias... de Rocío.

JUEVES 22 DE MARZO DE 2007

Madrid sanciona a Movistar, Vodafone y Orange

El economista.es, 23 de marzo del 2007

El gobierno de Madrid impone tres sanciones por un importe superior a 1,5 millones de euros, a las compañías de telefonía móvil: Movistar, Vodafone y France Telecom (Orange). Se las acusa de publicidad engañosa y del recorte en alza de los tarifas.

Para leer más: <http://www.elcomercio.es/flash/noticias/196127/03/07/Madrid-sanciona-a-Movistar-Vodafone-y-Orange.html>

Comentario: Esta claro que toda la telefonía móvil es un negocio, pero nunca habíamos llegado a pensar que llegaría tan lejos como para dejar al consumidor sin ningún tipo de defensa.

Publicado por Rocío los 11:54 0 comentarios

Miércoles 21 de marzo de 2007

Trescientos locales se rebelan contra la ordenanza de ruidos

La voz de Galicia, miércoles 21 de marzo de 2007.

La nueva ordenanza de ruidos suscitó numerosas protestas de los locales ya que la consideran discriminatoria. Los perjudicados ascienden a 113 bares de copas, algunos de ellos con terrazas. Los hosteleros se han mostrado en contra de esta norma alegando que el problema del ruido no solo procede de ellos, sino también del botellón y del tráfico.

Para leer más: http://www.lavozdeg Galicia.com/ed_vigo/noticia.jsp?CAT=11&TEXTO=564722

Archivo del blog

mar 07 (1)

mar 21 (1)

mar 22 (1)

Libreta de Adrian

MIÉRCOLES 28 DE MARZO DE 2007

La Xunta facilitará terrenos agrarios a jóvenes y víctimas de violencia de género a través del Banco de Terras

El Parlamento gallego tomó hoy en consideración, con los votos a favor de PSdeG y BNG, el proyecto de Ley del Banco de Terras de Galicia, que superó su primer trámite parlamentario y mediante el cual el Gobierno gallego pretende facilitar la primera instalación agraria a agricultores jóvenes y el acceso a tierras de agriculturas que hayan sufrido violencia de género. Durante la defensa de esta nueva normativa, a la que el PPdG presentó una enmienda a la totalidad que fue votada en contra por socialistas y nacionalistas, el consejero do Medio Rural, Alfredo Suárez Canal, destacó que el objetivo del Banco de Terras es "poner en valor" los terrenos agrarios abandonados, "recuperar y frenar" la pérdida agraria útil, "mejorar y ampliar" la base territorial de las explotaciones y evitar el abandono de zonas agrarias, que servirán de "caldro" para los incendios forestales.

para leer más: <http://www.laregion.net/conten/ver/21170/42/>

COMENTARIO:

No se si es cosa mía o no lo entiendo muy bien, es decir que a los que hayan sufrido violencia de género les regalan terrenos para que cultiven en ellos... supongo que también les enseñaran como cultivarlo ¿no? Por que no tiene mucha lógica la verdad pero bueno almejor funciona y todo

Publicado por Adrian los 10:44

0 comentarios

Vigo/Cine : 300

Noticias de Interés

▼ 2007 (29)

▼ abril (1)

Proceso de beatificación de Juan Pablo II alcanza...

► marzo (28)

Datos personales

Adrian

Ver todo mi perfil

Vanesa

JUEVES 29 DE MARZO DE 2007

Cuaderno de comentarios personales

●●● Suspender a entrenador de natación que agredió a su hija por perder

Fuente: Perú21, 28/03/07

El padre y entrenador que perdió los papeles el pasado día cuando su hija no pudo clasificarse en la prueba de natación, será suspendido próximamente y retirado para evitar cualquier relación con este deporte. La Comisión Disciplinaria de la Federación Internacional de Natación (FINA) ha decidido suspender toda actividad relacionada con este organismo.

Para leer más: <http://www.peru21.com/PTOnline/html/2007-03-28/0mP2deportes0698612.html>

Comentario: Estas situaciones no deberían darse jamás, ya siendo enormes las presiones que sufren estos deportistas aún tienen que soportar que personas como este entrenador y más grave, padre, les agreden, en consecuencia, la sanción debería ser incluso más severa.

Publicado por vanesa los 4:54

0 comentarios

Etiquetas: Internacional

●●● Caride reconoce que el estado del firme de la AP-9 «es mejorable»

Fuente: 29/03/07, La voz de Galicia

ARCHIVO DEL BLOG

marzo (7)

DATOS PERSONALES

vanesa

Ver todo mi perfil

CUADERNO DE RICHI

MIÉRCOLES 28 DE MARZO DE 2007

«Las Tortugas Ninja» regresan y arrasaron

La Voz de Galicia, 28/03/2007

Con un aspecto moderno y animado han regresado a la pantalla grande las famosas Tortugas Ninja con TMNT, cinta que en el último fin de semana lideró la taquilla estadounidense, que se vio poblada de novedades en su lista de las diez más exitosas, donde se incluyó un drama sobre el 11-S con Adam Sandler.

Comentario:

Vuelven las exitosas tortugas Ninja, que desde los años 80 ya venían arrasando en las carteleras internacionales. Adam Sandler, conocido productor de cine, es el responsable de esta nueva entrega. Habrá que ver los resultados en nuestras pantallas en breve.

Atentos que las pizzas vuelven.

Para ver más: http://www.lavozdeg Galicia.es/se_cultura/noticia.jsp?CAT=10&TEXTO=100000123199

DATOS PERSONALES

RICHI

Ver todo mi perfil

Aula de María

MIÉRCOLES 28 DE MARZO DE 2007

TODAS LAS RUTAS ESCOLARES DISPONDRÁN TRAS SEMANA SANTA DE ACOMPAÑANTE

La voz de Galicia, 29-03-2006

La totalidad de las rutas de transporte escolar de Galicia, 2.104, dispondrán de la figura del acompañante en el mes de abril, ha informado hoy el presidente de la Xunta, Emilio Pérez Touriño, tras la reunión semanal del Ejecutivo gallego.

PARA MÁS INFORMACIÓN

http://www.lavozdeg Galicia.es/se_galicia/noticia.jsp?CAT=10&TEXTO=100000123360

COMENTARIO:

Creo que esto es una buena iniciativa por parte de la Xunta, porque los escolares no deben ir sin acompañante. El motivo de que no vayan solos es que los autobuses no disponen de cinturones, los niños no se sientan correctamente, anda por los pasillos y el conductor no puede estar pendiente de ellos.

Archivo del blog

▼ 2007 (7)

▼ marzo (7)

TODAS LAS RUTAS ESCOLARES DISPONDRÁN TRAS SEMANA SANTA DE ACOMPAÑANTE

POR UN USO RACIONAL DEL AGUA EN CORREO GALLEGOS 2

HIVE STIGAN SILLA BOMBA DE INGRAN GUARDA RELACION C

HORAS DE TELA SE ESPERA POR EL PERIODISTA ITALIANO 3

UNA MARROQUEÑA A LA LUZ CHATILLILOS EN GIRONA LA V

EL PP ACUSÓ A REPATERO DE "MO" ESCUCHAR LOS RECLAM

CONTINUAN ASIADOS POR UNA BACTERIA 21 DEBE S EN UNA

Datos personales

María

WEB QUEST

A procura de información, a selección, resumo, e comentario non era suficiente. Se debía proporcionar o tempo necesario para analizar o lido. Esa era a función das **web quest**: proporcionar unha **reflexión** escrita sobre **temas transversais e educación en valores** que están implicados en todas aquelas actividades: a función da publicidade, a súa capacidade de persuasión e manipulación, o poder da linguaxe audiovisual, a manipulación emocional das imaxes, o xornalismo e a obxetividade, a análise crítica da prensa... A flexibilidade da experiencia permitía adaptarse a calquera tema que parece interesante e que puidese vir marcado pola actualidade.

A eficiencia do estilo de aprendizaxe constructivista das **web quest** é innegable. Cunha configuración máis sinxela para axilizar a actividade (unha reflexión, poucos enlaces de información, un cadro de texto dinámico onde escribir o alumno o seu comentario, unhas preguntas complementarias e unha avaliación da actividade) o alumno reflexionaba por escrito sobre temas transversais. O carácter dinámico dos formularios permitíalle que aquel enviase os seus comentarios **ao correo electrónico do profesor** ou os **imprimise** e os entregase na aula.

Para ver os modelos, pinchar nestes enlaces: [publicidade](#), [análise crítica](#), [axencias de prensa](#), [xornalismo e literatura](#), [dereitos humanos](#), [manipulación da realidade](#), [a manipulación gráfica](#).

Fecha			
MATERIA		ALUMNO/A	
Asignatura	Nombre		
Tema	Curso	Grupo	
Profesor/a D/Dña	Correo		

LAS IMÁGENES EN LA PRENSA

Quando lei en un periódico el revuelo que el reportaje sobre los orfanatos chinos provocó en Gran Bretaña, antes que aquí, no me afectó lo más mínimo. La crónica explicaba con detalle la situación de las pequeñas abandonadas por culpa de su género, pero no me conmovió. Tras haber visto las imágenes siento una profunda pena por esas niñas, aborrezco a los que las ataron y odio el sistema que presionó a sus padres hasta abandonarlas. Otros espectadores fueron más allá y decidieron adoptarlas.

Xavier Obach. El tratamiento de la información y otras fábulas. Anaya.

PINCHA EN LOS ENLACES

Para leer sobre el análisis crítico de los medios:
<http://www.quadrascripta.org/materiales-didacticos/trabajo-por-proyectos/prensa-prensa/guiasdelprofesor/guia1-07.html>
 Para analizar las imágenes de las portadas de La Voz de Galicia y El País:
<http://www.lavozdegalicia.es/inicio/index.htm>
<http://www.elpais.com/>

ANALIZA LAS IMÁGENES QUE ACOMPAÑAN A LAS NOTICIAS Y COMENTA LA FUNCIÓN QUE CUMPLEN

AULA / ACTUANDO EN LA EXPERIENCIA DE UN DIÁLOGO

[Página siguiente](#)

RESPONDE A LAS SIGUIENTES CUESTIONES

Indica las principales funciones que crees que desempeñan las imágenes en la prensa.

¿Crees que las imágenes condicionan nuestra objetividad?

¿Por qué crees que se utilizan imágenes en las noticias de prensa?

¿Por qué crees que en el artículo editorial no se utilizan imágenes?

¿Por qué crees que se utilizan las imágenes en los medios?

¿Qué opinión te merecen aquellos medios que abusan de las imágenes?

VALORACIÓN DE LA ACTIVIDAD

La actividad te ha parecido...	Has aprendido...	Aprender así te ha gustado...	¿Cuánto esfuerzo te ha supuesto?
☐ Muy interesante	☐ Mucho	☐ Mucho	☐ Mucho
☐ Interesante	☐ Bastante	☐ Bastante	☐ Bastante
☐ Poco interesante	☐ Poco	☐ Poco	☐ Poco

TEMPORALIZACIÓN, NIVEIS E AVALIACIÓN

❖ TEMPORALIZACIÓN

Dada a súa flexibilidade, esta experiencia pódese axustar á temporalización que o profesor desexe: durante todo o curso (conveniente para reforzar o hábito da lectura dos medios de comunicación), unha ou varias veces á semana; durante un trimestre, un mes...etc. Doutra banda, dado que a aprendizaxe é de carácter autónoma e personalizada, a súa actividade non interfere na evolución curricular do curso.

Neste caso, a experiencia realizouse ao longo do segundo e terceiro trimestres.

❖ NIVEIS

Esta experiencia, pola súa mesma versatilidade, é aplicable a calquera etapa do ensino secundario (ESO, Bacharelatos, EPA...) e a diferentes niveis de dificultade, adaptando o volume, a periodicidade, os temas e complexidade do traballo aos distintos perfís do alumno.

Neste caso, a experiencia abarcou os cursos de primeiro e segundo de bacharelato, dentro do ensino de adultos.

❖ AVALIACIÓN

Actividade era **voluntaria** (dado que non todos poden acceder, por agora, aos medios dixitais) pero **valorable** con notas complementarias que reforzaban as cualificacións obtidas con outras probas, como as actividades de aula, controis e exames, e que a máis dun alumno servíronlle para alcanzar o aprobado global do trimestre, e ata do curso.

Valorábase o volume e frecuencia das lecturas, a orixinalidade, fundamento e redacción dos comentarios, a precisión e o rigor no resumo, e a madurez da expresión escrita, así como o número de web *quest* realizadas.

Temporalización:
Un curso escolar

Niveis:
ESO e Bacharelato

Avaliación:
Complementaria

CONCLUSIÓN

A experiencia, no seu conxunto, resultou altamente positiva polo grado de motivación que mostraron os alumnos ao realizaren unha actividade que, en xeral, resúltalles ingrata como é ler e escribir. Pódense destacar, entre outras moitas, as seguintes reflexións:

A personalización da información, creando *alertas*, manexando os *rss* ou creando *seccións persoais* na portada de Google *Noticias* foron aspectos que causaron moito interese. Dos *mass* aos *self media* foi un descubrimento que subliñou a capacidade motivadora da experiencia. Ver noticias sobre os seus grupos favoritos, sobre as películas máis recentes, sobre as súas afeccións... espertoulles a conciencia de estar informados para coñecer máis aspectos dos seus intereses.

A sorpresa que para eles supuxo a facilidade de personalizar a información e o feito da espectacular actualización da mesma, potenciaba o seu inicial interese.

Manexar información actualizada, ata en minutos, sobre o mundo e, en particular, sobre a súa cidade e os seus intereses persoais, provocaba conversacións máis interesantes e amenas, tanto entre eles como na súa contorna familiar e social.

Tal proxección social propiciaba que se admitise como necesidade o estar permanentemente informados, interesándose nunha rutina que se podería converter nun futuro hábito lector.

A facilidade con que podían publicar nos *seus* blogs os *seus* comentarios producía que se animasen a comentar ata a os dos demais, creándose unha rede de interaprendizaxe e comunicación entre eles moi rica e interesante.

A conciencia da necesidade da aprendizaxe das novas tecnoloxías para algo máis que enviar SMS, chatear ou xogar, espertouse enseguida entre os alumnos.

- Dos "*mass*" aos "*self media*"

- O intercambio de comentarios potenciaba o interaprendizaxe.

- O papel do profesor pasou a ser o de orientador do autoaprendizaxe.

- A información adquirida polos alumnos era proxectada inmediatamente ao seu ámbito familiar e social.

- A actualización das noticias, ata en minutos, tiña un alto poder de motivación para os alumnos.

A multitude de temas transversais que xurdían convertían a materia nunha actividade máis aló da rixidez curricular, converténdoa nunha materia viva e interdisciplinar onde a expresión e a lectura pasaban a ser dúas destrezas útiles, actuais e motivadoras.

O descubrimento da información cultural *local* causou bastante impacto dado o escaso coñecemento que tiñan dos eventos que se estaban producindo na súa localidade. Ampliábaselles a realidade máis próxima a eles e, unha vez máis, dita información tiña unha repercusión inmediata na súa contorna social; aspecto este que valoraban moi positivamente.

Especial interese mostraban, tamén, cando a noticia que estaban lendo fora publicada facía escasos minutos. Esa extraordinaria actualización, producíalles unha satisfacción que se sobredimensionaba ao comprobar que iban adiantados aos medios de distribución estándar (telediaros, prensa, etc.).

O rol do profesor pasou a ser o de orientador ou guía da autoaprendizaxe, descubríndolles ferramentas dixitais coas que organizar mellor as procuras, facendo preguntas ou provocando reflexións sobre o que ían descubrindo.

Unha alta porcentaxe de alumnos melloraron notablemente a súa expresión escrita ao imitar o estilo xornalístico de cláusula breve e precisa, correcto e de rexistro estándar, ordenado e claro, que é moi apropiado para o ámbito académico no que se sitúan.

Potenciouse o seu interese pola información como un hábito necesario para enriquecer a súa visión da realidade, para relacionarse, para reflexionar mellor, para a toma de decisións... para a súa vida en definitiva.

A información cultural sobre a súa cidade ampliáballes unha visión estreita, moi vinculada á súa rutina.

Supoñía unha apertura a novos descubrimentos na súa realidade máis próxima.

Jorge Pedrosa Rúa
Prof. de Lingua castelá e literatura
do IES de TEIS
xuño, 2007

BIBLIOGRAFÍA

- ALCALDE, C. (1981): *Como ler un xornal*. Mitre. Barcelona.
- BALLESTA PAGÁN, F.J (1991): *A incorporación da prensa á escola*. Seco Olea. Madrid.
- BALLESTA PAGÁN, F.J (1994): *Os profesores e os medios de comunicación*, en *Como ensinar e aprender a actualidade. Grupo Pedagógico Andaluz Prensa e Educación*. Sevilla. 42-48.
- DELORS, Jacques: *A educación encerra un tesouro*, Informe á UNESCO da Comisión Internacional sobre a educación para o século XXI. Compendio. Santillana. Edicións UNESCO.
- FERNÁNDEZ FERRER, A. (1977): *A lectura do xornal no bachillerato*, Cadernos de Pedagogía. Monográfico. Nº 25.
- GUILLAUME, J. (1988): *Coñecer a prensa. Introducción ao seu uso na escola*. Gustavo Gili. Barcelona.
- MARÍÑA, J.A. (2006): *A maxia de ler*, Plaza y Janés, Barcelona.
- MARINA, J.A. (2007): *A maxia de escribir*, Plaza y Janés, Barcelona.
- REBOUL, E: (1980): *Aprender a usar as fontes de información. Técnicas para a escola*. Narcea. Madrid.
- RODA, F. e BELTRÁN, R. (1988): *Información e comunicación: os medios e a súa aplicación didáctica*. Gustavo Gili. Barcelona.